

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/569
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/634
Başvuran : K. G.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Polis memurları ve astsubaylar arasında emekliliğe esas teşkil eden sigorta başlangıç tarihlerinin ve farklı tarihlerde göreve başlayan polis memurlarının emeklilik sürelerinin belirlenmesinde ayrımcılık yapıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, ... İl Emniyet Müdürlüğü kadrosunda polis memuru olarak görev yapmakta olduğunu; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/a (SSK) maddesi kapsamında 2001 yılına ait sigorta başlangıcının bulunduğunu, 5510 sayılı Kanun'un "*Bazı kamu görevlilerinin prime esas kazançları ve prime esas kazanç üst sınırı*" başlıklı 46'ncı maddesine istinaden 29/01/1997 ile 14/07/2000 tarihlerini kapsayan sivil öğrenim sürelerini borçlandığını ancak söz konusu sürenin emeklilik yaşının tespitinde dikkate alınmadığını, öte yandan Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Başkanlığı Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelge ile gerekli şartları sağlamaları koşuluyla astsubayların, emekliliğe hak kazanmalarının sağlandığını fakat aynı hizmet süresine ve aynı şartları sağlayan polislerin emekli olma haklarının engellendiğini; söz konusu uygulamanın servet temelinde ayrımcılık niteliğinde bir uygulama olduğunu; bununla birlikte 2008 yılı Ekim ayı başından sonra mesleğe başlayan bir polis memurunun mesleğe başlamadan önce sivil eğitimde geçen süreleri için prim gün sayısını borçlanarak sigorta başlangıç tarihlerini geriye yürütebilirken mesleğe 2008 yılı Ekim ayı başından önce başlamış polis memuruna bu hakkın tanınmamasının yaş temelinde ayrımcı bir muameleye sebep olduğunu iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Herkes hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

(2) *Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)*"

4. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

"... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"... i) "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ..."

5. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvurunun konusu" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek,

araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, zgrlğinden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal nleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Bununla birlikte başvuru, polis memuru olarak görev yapan başvuranın SGK Başkanlığı tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelge ile astsubaylar için sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerinin sigortalılık kapsamında sayılmasına ve sigorta başlangıç tarihinin geriye çekilmesine imkan tanındığı ancak söz konusu uygulamadan polis memurlarının faydalanamadığı, polis memurları ve astsubaylar arasında sigorta başlangıç tarihlerinin belirlenmesi konusunda servet temelinde ayrımcılık yapıldığı; öte yandan 2008 yılı Ekim ayından sonra göreve başlayan polis memurları ile Ekim ayı öncesinde göreve başlayan polis memurları arasında sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerinin sigorta başlangıç tarihlerinin hesaplamasında yaş temelli ayrımcılık yapıldığı iddialarıyla mağduriyetinin giderilmesi talebine ilişkindir.

12. 6701 sayılı Kanun'da cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller, Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

13. Servet kavramı Türkçe sözlükte; varlık, zenginlik, mal-mülk olarak tanımlanmaktadır. Bir başka tanımında ise, sahibinin belli bir zamana değin biriken varlıklarının o anki toplam değeri veya sahibine gelir sağlayan taşınır ve taşınmaz değer olarak ifade edilmektedir. Kişinin maddi olanakları ve varlıklarını yapısında barındıran bir kavram olan serveti sebebiyle meşru ve makul bir temele dayanmayan farklı muameleye maruz kalması, ayrımcılık yasağının ihlaline sebebiyet verebilmektedir. (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), "Servet Temelinde Ayrımcılık El Kitabı", <https://www.tih.gov.tr/kategori/pages/pdf/pkn1br.pdf>, (E.T. 7/2/2024) s. 3)

14. Servet temelinin kapsamına, mülkiyet temelinde yapılan ayrımcı muamelelerin de dhil edilebileceği değerlendirilmektedir. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin denetim organı olan Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin 20 No.lu Genel Yorumunda, ayrımcılık yasağı kapsamında "mülkiyet temeli" ile ilgili olarak "Ayrımcılığın yasaklandığı bir neden olarak mülkiyet durumu geniş bir kavramdır ve gayrimenkul mülkiyetini (rneğin, toprak mülkiyetini ya da kullanım hakkını) ve kişisel mülkiyeti (rneğin, fikr mülkiyeti, mal ve taşınabilir eşyaları, geliri) ya da mülkiyet sahibi olmamayı içerir. Komitenin daha önce yaptığı yorumlarda, Sözleşmede tanımlanan hakların; örneğin, suyla ilgili hizmetlere erişimin ya da zorla yerinden edilmeye karşı korunmanın, kişinin üzerinde bulunduğu gayrimenkul bakımından statüsünün ne olduğuna; örneğin, kayıt dışı yerleşimlerde yaşayıp yaşamadığına bağlı olmaması gerektiği belirtilmektedir." ifadeleri kullanılmaktadır. Bu temel, kişinin kiracı, malik vb. gibi arazisi veya başka mülklere bakımından statüsüyle ilgili olabilmektedir. Bu statü kişinin bu gücü kendi kendine elde etmiş veya miras yoluyla kazanmış olmasına bakılmaksızın, kişinin veya ailesinin mülkiyetinden kaynaklanan gle bağlantılıdır. Bu temele dayalı ayrımcılığın en yaygın olanı, daha az mülk sahibi kişilere yönelik yapılan ayrımcılıktır. (TİHEK, "Servet Temelinde Ayrımcılık El Kitabı", s. 4)

15. Korunan bir temel olarak "yaş", potansiyel bir ayrımcılık mağduru olan kişinin yaşını ifade etmektedir. Yaş ayrımcılığına her yaş grubundan insan maruz kalabilmekle birlikte, bu ayrımcılık ile en sık karşılaşan gruplar çocuklar, geçenler ve yaşlılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte insan hakları organları, yaşa dayalı ayrımcılığı içtihatlarında ele almış ve dolaylı olarak eşitliğin korunmasının ve ayrımcılığın önlenmesinin yaş temelinde de uygulandığını göstermiştir. (Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), Guide on Discrimination Grounds, 2013, s. 41.) (TİHEK, "Yaş Temelinde Ayrımcılık El Kitabı", s. 5)

16. Somut başvuruda; sivil öğrencilikte geçen eğitim sürelerinin sigortalılık kapsamında sayılması ve

sigorta başlangıç tarihinin geriye çekilmesi bakımından SGK tarafından çıkarılan 2023/13 sayılı Genelge'nin astsubaylar ve polis memurları arasında farklı muameleye sebep olduğu, astsubaylar açısından sivil öğrencilikte geçen süreler sigortalılık kapsamında sayılıp sigorta başlangıç tarihini geriye çekerken söz konusu uygulamadan polis memurlarının faydalanmadığı ve polis memurları ve astsubaylar arasında sigorta başlangıç tarihlerinin belirlenmesi konusunda servet temelinde ayrımcılık yapıldığı; ayrıca 2008 yılı Ekim ayı öncesi işe başlayan polis memurları ile bu tarihten sonra göreve başlayan polis memurları bakımından sivil öğrencilikte geçen sürelerinin sigorta başlangıç tarihlerinin hesaplanmasındaki uygulamanın ise yaş temelinde ayrımcı bir muamele olduğu ileri sürülmüştür. Başvuruya konu iddialar servet ve yaş temelinde dayandırılmış olsa da ayrımcılık teşkil ettiği öne sürülen uygulamaların bahsi geçen meslekleri icra edenlerin sosyal ve ekonomik durumlarından veya doğum tarihleri/yaşlarından kaynaklandığını gösterir herhangi bir bulguya rastlanmamakla birlikte başvuru içeriğinden farklı muamele iddiasının esas itibarıyla polis memurları ile astsubaylar arasındaki daha açık ifade ile farklı meslek grupları arasındaki uygulama farklılığına dayandığı; farklı tarihlerde göreve başlayan polis memurları arasında sigorta başlangıç tarihlerinin farklılaşmasının yaş temelinde ayrımcılık teşkil ettiği iddiaları kapsamında ise 5510 sayılı Kanun'un geçici 4'üncü maddesi uyarınca 2008 yılı Ekim ayı başından sonra ilk kez kamu görevlisi olarak atanmalar hakkında 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapıldığı, daha önce 5434 sayılı Kanun'a tabi olarak çalışmakta iken 5510 sayılı Kanunun 4/1-(c) kapsamına alınanlar ile 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce 5434 sayılı Kanuna tabi çalışması olup 5510 sayılı Kanunun 4/1- (c) bendine tabi olarak yeniden çalışanlar hakkında ise 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapıldığı, söz konusu uygulamanın ilgili Kanun hükümlerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Bu bakımdan, sigorta başlangıç tarihlerinin geriye çekilmesinin sonucu olarak belirlenen farklı emeklilik yaşlarında elde edilecek gelir ve sosyal statü farklılığında servet durumunun ve emeklilik yaşlarının farklılaşmasının sebep değil sonuç olduğu değerlendirilmiştir.

17. Yukarıda açıklanan gerekçeler ve anılan mevzuat ile birlikte incelendiğinde, başvuranın borçlanmak suretiyle sigortalılık tarihini geriye yürütme yönünden polisler ile astsubaylar arasında servet temelinde ayrımcı uygulamada bulunduğu ve polis memurları arasında emekliliğe esas teşkil edecek zamansal bir sınırlandırmanın yaş temelinde ayrımcı muamele niteliğinde olduğu iddialarının 6701 sayılı Kanun'da belirtilen servet temeli ve yaş temeli ile ilişkilendirilememesi ve yapılan inceleme ve araştırmada da herhangi bir ayrımcılık temelinin tespit edilememesi sebebiyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye